

Вадим АРІСТОВ

НОВА СИНТЕЗА МОДЕРНОЇ ІСТОРІЇ ПОЛЬЩІ ДЛЯ УКРАЇНИ

Ганна Дильонгова. Історія Польщі 1795–1990. –
Київ: «Видавничий дім «Києво-Могилянська академія»,
2007. – 237 с.

“Історія Польщі 1795–1990” – нова синтеза польської історії, що стала доступна в Україні завдяки активній співпраці колег-науковців з країн “старої Речі Посполитої”. Українське видання книжки здійснене за редакцією Наталі Яковенко та в перекладі Михайла Кірсенка, примітки якого полегшують розуміння викладеного і часом перетворюють перекладача на співавтора. Праця Ганни Дильонгової розрахована не тільки на широкий загал зацікавлених історією і є не просто гарним підручником. “Історія Польщі” – спроба незаангажовано і узагальнено з помірно національних позицій подати модерну польську історію, лавіруючи серед гострих питань плетива сусідніх національних історій. Нарис охоплює історію Польщі від третього поділу Речі Посполитої до постання “Третьої республіки” після краху соцтабору.

“Історія” має неоригінальну періодизацію. Частина I розповідає про долю польських земель і національно-визвольного руху в “трьох імперіях”. Виклад доведено до Січневого повстання 1863 р. Частина II присвячена становищу польських земель у складі Росії, Австро-Угорщини і Прусії (з 1870 р. – Німецької імперії) в 2-й половині XIX – на початку XX ст., “польській справі” у I Світовій війні. Тут же підбиваються “підсумки історії після поділів”, в чому відобразилася двоетапність, з погляду авторки, польської історії даного періоду (період бездержавний, “після поділів”, і період незалежної і квазінезалежної державності “до Третьої республіки”). Частина III – це історія “Другої республіки”, що теж ділиться на два періоди: від унезалежнення до встановлення режиму “санації” і від останнього до загарбання Польщі Німеччиною і СРСР в 1939 р..

Частина IV змальовує Польщу в Другій світовій війні, зокрема і такі неоднозначні аспекти, як два екзильні уряди та боротьбу Армії Крайової на “східних кресах” (проблема конфліктів з українцями, білорусами і литовцями). Частина V нарису – це історія “Народної Польщі”, радянського періоду; ця частина підводить до історії сучасної Польщі.

Розділи, “частини”, мають досить стандартну, підручникову, структуру. Тематично вони розподілені так: політичне становище, кордони та національні рухи; економіка; суспільне життя, наука і культура; Церква і релігійне життя. Це схематизує виклад і має свої недоліки та переваги.

Книжка споряджена добрим бібліографічним нарисом і списком основної літератури, іменним та географічним покажчиками, списком скорочень. У цілому – маємо приємний і зручний для читання, ґрунтовний і сучасний нарис модерної історії Польщі.